

Gentle teaching: En ny interventions-strategi over for beboere med selvskadende, voldelig eller autistisk adfærd

Af Hanne Kildevang

"Gentle Teaching er en ikke-voldelig interventionsstrategi for de som arbejder med børn og voksne, der lever på kanten af et familiært og kommunikativt liv."

"Gentle Teaching er for dem, som ikke bare ønsker at hjælpe disse individer, men også ønsker at ændre sig selv i denne proces."

"Gentle Teaching er for dem, som ønsker at opbygge en gensidig samhørighed (companionship) og måder, hvorpå man kan praktisere ånden i samhørighed i stedet for kontrol."

"Gentle Teaching er for de marginaliserede mennesker, som af forskellige grunde er sat udenfor følelsen af fællesskab, for de som skader sig selv, skader andre eller simpelthen bare giver op."

"Gentle Teaching er for de mentalt handicappede, de mentalt syge, de gamle, de ensomme eller fattige."

Så poetisk udtrykker Prof. John McGee sig i en artikel om Gentle Teaching.

At det ikke bare er ren poesi han praktiserer, men resultatet af mange års personlige erfaringer og praksis, fik vi tydeligt fornemmelsen af, da han i maj 1995 deltog i vores 2-dags internationale konference på Sølund om selvskadende adfærd hos udviklingshæmmede.

John McGee er Prof. i psykologi på Universitetet i Nebraska, Omaha. Det virker overbevisende stærkt at høre ham fortælle om, hvordan det egentlig er hans tidligere arbejde med bl.a. gadebørn i Brasilien, der har været den vigtigste inspiration til hans tanker om, hvordan vi som care-givers (behandlere) skal opbygge og formidle ægte companionship som udgangspunkt for al samvær med mennesker i nød. Opbygningen af et gensidigt værdsat

forhold er den vigtigste ingrediens i McGee's praksis og terapi i forhold til den selvskadende udviklingshæmmede. Gennem vedholdende, men forsigtig berøring og beroligende tale, arbejder McGee sig i intense situationer tæt ind i kontakten med den selvskadende. Målet er, at få beboeren til at føle sig sikker i kontakten, at blive engageret og tilknyttet for dermed at føle sig værdifuld og respekteret af andre.

Oplevelsen af at være en del af et companionship vil ikke i sig selv føre til nye færdigheder eller en mere produktiv arbejdsindsats, men oplevelsen er nødvendig for, at den selvskadende udviklingshæmmede, der ofte er svært præget af følelsesmæssig tilbagetrukkethed og isolation, tør opleve sig selv og verden på en mere åben og tillidsfuld måde.

Tillid, selvværd og følelsen af at høre til i et samvær med andre, må formodes at være en direkte modsætning til de følelser og oplevelser, der ligger bag selvskadende og voldelig adfærd.

Som caregivers er dette ikke nyt for os at høre. Vi ved, at opbygning af positive relationer til vores beboere og beboerne imellem, er det bærende udgangspunkt for al pædagogik og udvikling. Og ifølge John McGee rummer hele vores forståelse og tilgang til den udviklingshæmmede, især i Danmark, også mange af de elementer, han vægter så højt i sin terapeutiske tilgang.

Men overfor den svært selvskadende beboer er dette ikke i sig selv nok. Hertil kræves der en mere bevidst og intens tilgang for at hjælpe den selvskadende ud af sin desperate adfærd.

På konferencen i maj 1995 på Sølund så vi videooptagelser fra flere forskellige lande, hvor John McGee havde arbejdet med

svært selvskadende beboere. Ændringerne med beboerne virkede ind imellem nærmest magiske og i alle situationer rørende.

Allerede ved første kontaktsituation sås det tydeligt, hvordan den selvskadende helt rutinemæssigt ikke forholdt sig til den anden person (McGee), undgik øjenkontakt, trak sig fysisk væk eller fortsatte med at selvskade sig selv. McGee's rolige vedholdende kontakt og opmuntring gav herefter glimtvis små forsøg på gengældelse af kontakt. Skulle man turde prøve, kunne det "svare sig"? Gav vedkommende ikke hurtigt op igen (sådan som de plejede) - og var det ikke farligt, at lade den andens hænder komme så tæt på? Hænder der både kunne straffe og kæle, ligesom stemmen. Og man vidste aldrig, hvornår de gjorde hvad.

Ingen af de beboere vi så på videooptagelserne og ingen af de beboere, som McGee var sammen med på Sølund, var uberørte af hans måde at være sammen med dem på. Men det siger sig selv at flere års gentagende selvskadende adfærd og følelsesmæssig tilbagetrækkethed ikke lader sig fjerne med et snuptag. Ikke engang af McGee, her hører de store mirakler op. Men de små var der, og viste os tydeligt, at her var en "ny" vej, hvis vi turde dygtiggøre os i at følge den.

McGee's råd var stille at lade tingene udvikle sig i respekt for den store ændring det var for den selvskadende, at skulle turde opfatte sig selv og sine muligheder på en ny måde.

Gentle Teaching kunne praktiseres ½ - 1 time en til flere gange om dagen, så den selvskadende fik små pauser i sin dag. Målet var ikke overgreb eller at udløse forøget angst. Målet var at vise: Jeg er her for dig og med dig. Jeg vil vise dig, at det godt kan nytte at være i kontakt med mig. Sammen kan jeg muligvis give dig chancen for at genopdage glæden ved samhørighed og vise dig andre måder at behandle dig selv på.

Det lyder umiddelbart enkelt at praktisere Gentle Teaching, og indholdet i McGee's budskab er egentlig også indlysende enkelt at forstå. Men det er også indlysende, hvor

meget vi behøver at træne og undervise i denne intensive tilgang for, at vi kan praktisere den med den ønskede effekt. Der sættes på flere måder spørgsmålstejn ved hele vores selvforståelse og sædvanlige praksis overfor vore beboere.

Et centralt spørgsmål er, ifølge McGee, ikke hvad vi kan gøre, men hvem vi er. Udfordringen er at lære den selvskadende selve meningen med menneskelig engagement. Et engagement der ikke er baseret på manipulation eller kontrol, eller meget andet af det, som vi også selv igennem vor opvækst, har været udsat for.

Om McGee med Gentle Teaching ligefrem kan siges at have formuleret en teori, er svært at sige, men han kommer langt omkring i sine overvejelser om vores hidtidige praksis med udviklingshæmmede og andre marginaliserede personer. Også meget længere end jeg her kan give et retfærdigt billede af.

I forhold til vores autistiske beboere er Gentle Teaching en meget anderledes tilgang, der på afgørende punkter gør op med tidligere tiders "love" om, at autistiske personer ikke formår og ikke bør udsættes for intense kontaktforsøg. Den sætter et stort spørgsmål ved det etiske og livsbekræftende i de mange skematiske og overstrukturerede dagsprogrammer, som hidtil har været det væsentligste tilbud til autistiske beboere. Programmer, som vi har ment var nødvendige og til den autistiskes eget bedste. I den udstrækning vi (fremover) fastholder skematisering af den autistiske hverdag, fordi det indtil videre er det bedste bud vi har, vil det helt sikkert ikke ske, uden at vi indarbejder McGee's tanker om "opbygningen af det gensidigt relaterede samhørighedsforhold".

Læs mere om Gentle Teaching på www.gentlelearning.com